

Література

1. Місце України в міжнародних рейтингах:
<http://www.in.gov.ua/index>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8.12.2007 р. № 976-р Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми модернізації ринків капіталу в Україні. — <http://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2008 р. № 349-р Про визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2007 р. № 976.
<http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Указ Президента України від 29 вересня 2008 року № 872/2008 Про визнання таким, що втратив чинність Указ Президента України від 24 березня 2008 року № 257. <http://www.zakon.rada.gov.ua>

УДК 336.7

О. А. Брегеда, канд. екон. наук, доц.
кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

СТИМУЛЮВАННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Підвищення рівня капіталізації банківської системи України є ключем до забезпечення її стабільності та посилення стійкості проти негативного впливу кризових явищ на фінансовому ринку. Нарощування банківського капіталу за рахунок надходження додаткових коштів забезпечує вирішення важливих проблем збільшення ресурсів банків, що мають довгостроковий характер, покращення фінансової стабільності банків, збільшення рівню довіри клієнтів до банків, що в свою чергу сприятиме зростанню доходів банків, припливу додаткових ресурсів у банківську систему, які поряд із власним капіталом банку стануть важливим джерелом інвестування реального сектору економіки.

В Україні до кризи спостерігалася ситуація поступового зниження такого важливого показника в діяльності банків як рівень адекватності регулятивного капіталу (за період 2002—2008 рр.

даний показник знизився з 20,7 % до 13,6 %). Тому банки увійшли в кризу ослабленими і були вимушені вживати негайних заходів для стабілізації своєї діяльності. Така ситуація склалася в результаті випереджаючої зміни динаміки активів банків над зростанням регулятивного капіталу. В зв'язку зі зростанням курсу іноземної валюти наприкінці 2008 року активи банків номіновані в іноземній валюті, ще збільшились, що призвело до подальшого зниження рівня адекватності регулятивного капіталу, який номінований у національній валюті.

Важливість нарощування власного капіталу банків як джерела довгострокових ресурсів і чинника для виконання цілого спектру економічних нормативів діяльності банків висуває на перший план завдання розробки механізмів збільшення капіталу та системи стимулів для їх реалізації.

Безпосередньо стимуляційного механізму нарощування перш за все основного капіталу банків, включаючи фіскальні стимули, поки що не розроблено. В той же час економічними важелями нарощування банківського капіталу могли б стати:

- зменшення інших економічних нормативів з високим рівнем капіталізації. Наприклад, банк з рівнем адекватності регулятивного капіталу в 15 % та 90—100 % питомою вагою основного капіталу в його загальному обсязі може мати нижчі вимоги до рівня валютної позиції чи кредитного ризику на одного позичальника, ніж банк з показником Н2 в 10 % та питомою вагою основного капіталу в 50 % від його загальної маси;

- зниження норм відрахувань до фонду гарантування вкладів при зростанні рівня капіталізації банку;

- послаблення вимог щодо співвідношення основного і додаткового капіталів та рівня субординованого боргу при зростанні платоспроможності банку та посилення цих вимог при зниженні його платоспроможності. Для цього треба відновити розрахунок адекватності основного капіталу банків Н3;

- зменшення податкового навантаження при зростанні рівня капіталізації банку та встановлення фіскальних стимулів реінвестування дивідендів та прибутків на збільшення капіталів банків.

Найбільш вагомими чинниками нарощування капіталів банків вважаються внутрішні системи стимулювання працівників, спрямовані на підвищення ефективності діяльності та збільшення статутного капіталу. Дослідження та практичне використання таких систем отримало широке застосування в західній економічній теорії та практиці ринкового господарювання.

Всі системи внутрішнього фірмового або банківського стимулювання нарощування капіталів можливо розділити на дві основні підгрупи:

- стимулювання нарощення акціонерного капіталу;
- заохочення підвищення прибутковості діяльності як джерела збільшення обсягу власного капіталу банків.

У першому варіанті стимулюється навіть не саме збільшення статутного капіталу, а зростання ефективності діяльності працівників банку шляхом надання їм можливостей придбання акцій банку за пільговими цінами, в результаті чого зростає прибуток та рівень ринкової капіталізації внаслідок зростання курсу акцій банку.

Вільям Стрехем у виданні «Оплата по результату» наводить наступну статистику щодо різних програм участі у капіталі американських компаній за результатами огляду 308 організацій:

- надання опціонів на придбання акцій — 82,3 % компаній;
- розповсюдження акцій — 14 % компаній;
- розповсюдження обмежених в обігу акцій — 10,6 % компаній;
- відкладені виплати з конвертацією в акції — 5,3 % компаній;
- участь у прибутках — 2,7 % компаній;
- преміювання в умовних одиницях — 1,7 % компаній.

Наведені там же результати дослідження американських компаній засвідчили, що відсоток компаній, які використовують програми участі в капіталі, збільшився за сім років з 5 % до 18 %. Для запровадження мотиваційного механізму нарощування акціонерного капіталу банків та компаній необхідно розробити відповідний закон, де чітко визначити порядок надання опціонів чи використання інших інструментів при придбанні та продажу працівниками акцій свого банку, податкові стимули цього процесу, правовідносини між акціонерами та інші аспекти системи заохочення працівників на основі розподілу акцій банку чи компаній. Дані заходи будуть стимулювати нарощування капіталу банку, зростання ефективності його використання та стануть важливим джерелом розвитку інвестиційного процесу в Україні.

Література

1. Оплата по результату: Под общ. ред. П. Чингоса. — М.: Диалектика, 2004. — 232 с.